

‘Boer heeft nog geen aandacht voor kenmerk’

Voerefficiëntie vooralsnog alleen een ‘CRV-feestje’

CRV reserveerde 2 miljoen euro voor onderzoek naar de voerefficiëntie.

Naast enkele onderzoeksbedrijven wordt het kenmerk inmiddels ook op vijf praktijkbedrijven gemeten, waar vooral CRV-stieren worden ingezet. Wat zijn de gevolgen voor de concurrentie? En voor andere voersystemen? Is de Holstein überhaupt wel het meest geëigende ras als het over voerefficiëntie gaat?

Stieren beschikken sinds december 2017 over fokwaarden voor voerefficiëntie. Ze zijn gebaseerd op metingen en op voorspellers als melk-, vet- en eiwitproductie en lichaamsgewicht. De voeropnamedata kwamen in eerste instantie van WUR (Dairy Campus), mengvoerbedrijven (Trouw Nutrition, Aveve) en onderzoeksinstituten (Schothorst, ILVO) en

in Bellingwolde, Van Gastel in Nispen en Meerkerk in Emmer-Compascuum – daarbij. Omdat het verzamelen van voeropnamegegevens volgens Van Goor zeer prijzig is, blijft het voorlopig bij deze vijf melkveebedrijven. Dat roept meteen de vraag op of het de investering van 2 miljoen euro überhaupt waard is. Door op productie te fokken, fok je immers al een efficiënte koe en als je dat vervolgens combineert met levensduur, ben je al een heel eind in de goede richting. „We zien in de praktijk binnen dezelfde veestapel een spreiding van 1,1 tot 1,8 kilo melk per kilo droge stof. Met andere woorden, als je twee koeien hebt die 10.000 kilo melk geven, dan heeft de ene koe hier ruim 9 ton droge stof voor nodig en kan de andere dit met minder dan 6 ton droge stof”, stelt Van Goor.

Meer opnamecapaciteit

Het wekt geen verbazing dat een heel zware koe met een productie van 10.000 kilo melk meer onderhoudsvoer nodig zal hebben dan een veel lichtere koe met dezelfde productie. Een gevaar van het fokken op voerefficiëntie

is dan ook dat er een lichte en wellicht tere koe ontstaat. Columnist De Weideman stelde in dit blad al eens dat het een uitdaging wordt hoe in de toekomst voor al het gras een nuttige bestemming te vinden. ‘Daar hebben we koeien voor nodig die bij hetzelfde lichaamsgewicht meer opnamecapaciteit hebben. Dan kan de krachtvoerschuif wat minder ver open, zonder dat het melk kost.’ „Op de voeropnamebedrijven zien we dat de meest efficiënte koeien niet alleen het krachtvoer, maar ook het ruwvoer op een efficiënte manier weten te benutten”, aldus Van Goor. „Wat we tevens zien, is dat wanneer de meest efficiënte koeien minder krachtvoer verstrekt krijgen, zij juist wat meer ruwvoer gaan opnemen, terwijl de productie

gelijk blijft. Besparingen tot 10 procent op de krachtvoerkosten blijken mogelijk te zijn. Vooral in de tweede helft van de lactatie lijkt dit te werken.” De CRV-specialist geeft aan dat de vijf praktijkbedrijven verschillende rantsoenen verstrekken, van TMR tot het voeren van krachtvoer afhankelijk van het productieniveau. Hij verwacht dat de efficiëntie van de ene werkwijze goed is door te vertalen naar de andere. Om te voorkomen dat koeien inderdaad teer worden van het fokken op voerefficiëntie, monitort CRV niet alleen de voeropname nauwgezet, maar ook de dagelijkse gewichtsveranderingen van de dieren, de wateropname en de gezondheid. „Bovendien vindt de stierselectie altijd plaats op basis van meer-

dere kenmerken. Als je selecteert op Better Life Efficiëntie, ga je vooruit op het vlak van productie, levensduur en voerefficiëntie.”

Betrouwbaarheid

Met alleen de voorspellende kenmerken halen genoomstieren een betrouwbaarheid van de fokwaarde ‘besparing voerkosten’ van zo’n 46 procent. „Door extra voeropnamedata toe te voegen verwachten we dit binnen vijf jaar te kunnen verbeteren naar ongeveer 60 procent, terwijl bij de stieren die 10 tot 15 dochters hebben met voeropnamegegevens dit zal verbeteren naar 70 tot 75 procent”, aldus Van Goor. „Delta Atlantic heeft al honderd dochters in zijn voeropnamefokwaarde

Het melkveebedrijf van de familie Alders in Overloon was het eerste praktijkbedrijf waar CRV voeropnamemetingen verrichtte. De verkregen gegevens maken inmiddels deel uit van de fokwaarden.

en realiseert een betrouwbaarheid van meer dan 80 procent. En met 28 procent heeft het kenmerk voerefficiëntie een hoge erfelijkheidsgraad. Dat maakt dat je in combinatie met een hoge betrouwbaarheid snel vooruitgang kunt boeken.”

CRV communiceert in haar eigen uitgaven dat de praktijkbedrijven op grote schaal CRV-stieren inzetten. Het lijkt erop dat stieren van andere marktpartijen daarmee op achterstand worden gezet. De fokwaarde ‘besparing voerkosten’ maakt immers deel uit van de NVI, op basis waarvan alle stieren officieel worden gerangschikt. „De bedrijven waar wij de data verzamelen, gebruiken vooral stieren waar wij binnen ons fokprogramma ook mee werken. Stieren waarvan geen dochters gemeten zijn voor voeropname, zullen op basis van voorspellers een fokwaarde krijgen en zullen daarmee een lagere betrouwbaarheid hebben”, erkent Van Goor.

Daarmee lijkt het hele voerefficiëntieverhaal voor CRV vooral marketingtechnisch erg interessant. Vooral als blijkt dat CRV in Duitsland de Procross verkoopt – de driewegkruising tussen Holstein, Montbéliarde en VikingRed die K&L in Nederland promoot – met de boodschap dat de Procross 12 procent voerefficiënter is dan de Holstein. „Als gezegd is deze vorm van dataverzameling zeer prijzig. De Holstein is nog altijd het belangrijkste ras binnen de melkveehouderij. Zodra er goedkopere mogelijkheden zijn om deze data te verzamelen, komen andere rassen waar wij een fokprogramma voor hebben zeer zeker ook in beeld”, aldus Van Goor.

Nationaal brede fokwaarde

Volgens Joop Olieman van de Nederlandse Veeverbeteringsorganisatie (NVO) is er in de dagelijkse boerenpraktijk nog geen aandacht voor het kenmerk voerefficiëntie. „Binnen de NVO heeft het ook nog niet veel aandacht gehad, maar er zijn wel vragen gesteld over hoe je met metingen op een beperkt aantal bedrijven een nationaal brede fokwaarde kunt opbouwen”, stelt hij. Olieman wijst op de lage betrouwbaarheden als gevolg daarvan. „We zijn weliswaar voorstander van innovatie in de veeverbetering, maar hebben twijfels of de marketing mogelijk weer te ver vooruitloopt op de technische ontwikkeling van deze fokwaarde.”

„Het belangrijkste is dat het niet op onafhankelijk onderzoek berust, het is nu bij CRV in eigen beheer.” Aan het woord is Gerard ►

KI Samen zet sterk in op het Jersey-ras. „Holsteins kunnen het voerefficiëntieniveau van Jerseys nooit halen”, aldus Gerard Scheepens.

Scheepens van KI Samen. Hij wijst erop dat CRV-stieren hogere betrouwbaarheden bereiken en daardoor ook hogere fokwaarden krijgen. „En stel dat je een beloftevolle koe op het praktijkbedrijf hebt; die kun je zo in de robot wat meer krachtvoer geven en dat staat dan niet op papier. Ik zeg niet dat het gebeurt, maar de mogelijkheid zou er niet moeten zijn.” Scheepens is argwanend over de uitkomsten. „De basisgedachte is dat je dieren nodig hebt die melk geven en niet te veel gewicht hebben. Een stier als Solero voldoet aan dat beeld, hij scoort 14 procent Better Life Efficiëntie. G-Force scoort echter 16 procent, terwijl hij voor hoogtemaat maar liefst 112 noteert. En grote koeien die efficiënt zijn, dat is niet geloofwaardig.” Het onderwerp voerefficiëntie is wat Scheepens betreft overigens zeker interessant. Het blijkt een belangrijke reden waarom zijn organisatie stevig inzet op het Jersey-ras. „ Jerseys zijn hoe dan ook efficiënter dan

Holsteins, Holsteins kunnen dat niveau nooit halen.” Hij verwacht dat de belangstelling voor de Jersey dan ook gaat toenemen. „Bedrijven met oude stallen kunnen kiezen voor nieuwbouw met een ruimere maatvoering, omdat de Holsteins groter zijn geworden, maar ze kunnen ook kiezen voor Jerseys. Het Jersey-gebruik in Amerika is verdubbeld; wij verwachten dat dat hier ook gaat gebeuren.”

Dubbeldoelkoeien

Erik Laarhuis van KI Kampen is een andere mening toegedaan. „Volgens de formule is het: hoe kleiner en conditiearmer, hoe beter (de fokwaarde gewicht, een voorspeller voor efficiëntie, wordt berekend uit de fokwaarden voor hoogtemaat, voorhand, inhoud, conditiescore en kruisbreedte, red.). Je raakt daardoor wel omzet en aanwas kwijt, denk maar aan de Jersey. Als we massaal Jerseys gaan melken, gaan we meer vlees importeren

en dat is niet goed voor het klimaat. Volgens onderzoeker Theun Vellinga hebben we daarom juist dubbeldoelkoeien nodig.” Laarhuis stelt dat het aantal koeien in Nederland minder wordt. „Die moeten gras vreten en de capaciteit hebben om dat te doen. We moeten de balans erin houden en van de Holstein geen Jersey willen maken. Een koe moet weerstand houden en de omzet en aanwas moet niet te ver achteruit”, stelt hij. „Het is een goede ontwikkeling dat we de voerefficiëntie in beeld krijgen, maar het wordt nu een beetje commercieel misbruikt.”

Tekst: Anne Hiemstra. Beeld: Ellen Meinen, Susan Rexwinkel, VikingGenetics

Heeft u vragen en/of opmerkingen, neem dan contact op met de redactie via redactie@melkvee.nl of tel 0314 – 62 64 38.

Voeropname meten met behulp van 3D-camera's

Naast CRV is ook het Deense VikingGenetics bezig met het onderwerp voerefficiëntie. Jan Lassen vertelt dat zijn fokkerijorganisatie verschillende opties heeft onderzocht om tot een goede index te komen. „Onze conclusie is dat we ons eigen systeem gaan ontwikkelen, waarbij we gebruikmaken van 3D-metingen van de voeropname op commerciële bedrijven.” Omdat investeringen in voeropname duur zijn, was VikingGenetics op zoek naar apparatuur die precies, robuust en niet te duur is en bovendien niet ingrijpt in het dagelijks management van de veehouder. Daarom ontwikkelde de organisatie een proefopzet met een camerasysteem, zowel voor de identificatie van koeien

als voor de voeropnamemetingen. Boven de voergang werd een rij van 19 camera's geïnstalleerd en de voergoot werd ingedeeld in virtuele bakken. Door met behulp van infrarood de hoogte van het voer te meten, zowel voor- als nadat een koe had gevreten, kon succesvol worden berekend hoeveel voer er nog lag en er dus was opgenomen. „Voeropnameproeven hebben vaak beperkingen wat betreft de hoeveelheid voer en de toegang tot het voer. Tevens moeten de voerbakken vaak meerdere keren per dag worden gevuld. Bij onze werkwijze hebben alle koeien continu toegang tot het volledige voeraanbod, ze worden nooit gestoord.”